

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Dekα

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Ad orationem I.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

DIONYSII PETAVII
e Societate IESV,

N O T A E

AD IULIANI IMPERATORIS
O P E R A.

AD ORATIONEM I.

Panegyricus iste Constantio Imperatori tum, ut apparet, dictus est, quum profligatis Tyrannis, pacatoque imperio, solus rerum potitus est. In quo quidem scholastico illo ac laudatorio genere ita eum Iulianus prædicat, ut a maioribus primum, a parentibus, a patria commendet: inde ab rebus præclare ac cum laude susceptis. Inter quas nobilis illa est aduersus Persas expeditio, liberataque ab obsidione Nisibis: nec non præclara de utroque tyranno victoria: quorum alter eloquentiæ vi, atque oratione superatus, alter militaribus copiis, ac vi armorum expugnatus est. Secundum quæ ab egregiis & illustribus ornamentis animi ac virtutibus eum collaudat. Huius orationis initium imitatus est Libanius Orat. in Consul. Iuliani.

Pag. 1. τῆς μὲν λόγῳ) Vetranionem & Magnentium intelligit. Quorum ille sine vi atque armis redactus in ordinem; hic bello profligatus est. Zosimus lib. 2. Nazianzenus in Steliteut. I. ubi in Constantii laudes oratorio impetu stilum effundit, de iis ipsis tyrannis agens: καὶ τὰς οἴκοι τυράννης χειρᾶμεν, τὰς μὲν τοῖς λόγοις, τὰς δὲ τοῖς ὅπλοις. καὶ τῶν ἐκείνων ὡς μηδὲν ὑπὸ τῶν ἑτέρων διοχλάμεν. Et domesticos tyrannos potestati suæ subiiciens, alios quidem oratione, alios armis; & ita unumquemque superans, quasi nihil molestiæ alter inferret.

Pag. 5. C. lin. 10. ἔκδεν ὡς τεύσσα τὴν σὴν μητέρα) Faustam nimirum Maximiani Herculii filiam. De qua Panegyricus Maximiano & Constantino dictus. Hanc Constantinus ob Crispi filii necem, ab ea procuratam, e medio sustulit anno CCCXXVII. At Zosimus lib. 2. alia ex coniuge, quam ex Fausta, susceptum esse Constantium diserte scribit. Quæ nimirum vxor ob adulterii suspicionem a Constantino interfecta sit. Sic enim de Constantini tribus filiis paterni Imperii hæredibus narrat: ἐτέχθησαν δὲ ἑτοὶ ἐκ ἀπὸ Φάουσης τῆς Ἐρικλίας Μαξιμιανῆ θυγατρὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης. ἢ μοιχείας ἐπαγαγὼν μέμψιν, ἀπέκλειψε. Sed errat sane scriptor iste, & cæterorum omnium consensione refellitur. Illud enim constat, quæ Constantini iussu necata est, eam Faustam appellatam fuisse. At nullam aliam eiusdem nominis, præter Maximiani filiam, duxisse Constantinum re-

perimus. Quin Iulianus hac oratione perspicue e Maximiani filia natum indicat Imperatorem Constantium.

Ibid. D. lin. 4. 5. γερονέναι δὲ ὑπὸ τῶν πατρῶν) Plura ad eam rem Themistius Orat. 13.

Ibid. D. lin. 8. Ἰλλυριοὶ δὲ, ὅτι παρ' αὐτοῖς) Zosimus lib. 2. Arelate editum in lucem Constantium asserit. Sed pro Κωνσταντίου apud eundem Κωνσταντῖον legere oportet: quum hunc ipsum dicat paucos ante dies natum cum Crispo ac Liciniano, Licinii filio, Cæsarem esse factum. Quod sine dubio ad Constantinum pertinet, qui secundus a Crispo Constantini Imperatoris filius extitit. Quare Constantius merito in Illyrico natus esse dicitur: vnde & plerique Imperatores ortum acceperunt, ipseque adeo Constantii avus Iulius Constantius, & Diocletianus, ac Maximiani ambo, Herculius & Galerius: Aurelius Victor, Eutropius.

Pag. 6. A. lin. 4. αὐτοὶ γὰρ Φασὶ τὴν τήθην) Eutropium Syram Maximiani Herculi coniugetem. Ex qua Maxentium & Faustam sustulit, Constantini uxorem: Aurelius Victor.

Ibid. A. lin. 8. ἐν παντὸς ἐγνώκεσαν) Forte ἐγνώκασιν.

Ibid. D. lin. 7. Κλαυδῖς μνησθέντα) Claudii Imperatoris ex filia nepotem fuisse Constantium Chlorum, Constantini patrem, narrat Eutropius lib. 9, Zonaras & Cedrenus. At Trebellius Pollio in Claudio, ipsi Claudio liberos nullos fuisse memorat; sed ex fratris eiusdem Crispi filia Claudia, & Eutropio, nobilissimo gentis Dardanæ viro, Constantium Cæsarem esse genitum.

Ibid. D. lin. 10. πρὸς τὰς ὑπὲρ τὸν Ἰστρον) Memorabilem illam Barbarorum eruptionem attingit, quæ Claudio imperante facta est: quum Scytharum diuersi populi, infinita multitudine (cccxx millia erant, ac nauium duo millia) Græciam ac finitimas prouincias depopulati sunt. De his Trebellius Pollio, Zosimus, &c.

Pag. 7. A. lin. 3. Ἐπὶ τῶν εἰκόναν ὀρωμένην ἔτι) Synesius Orat. de Regno, de eiusmodi Imperatoribus loquens, ἅς ἐν ταῖς εἰκόσι, αἰτ, θεώμενα γελᾶ τὰ μετράκια, καὶ ἔδὲ ὁ γέρον δῆμι ἐύλυχεῖς ἠγῶνται γερονέναι. Quos in imaginibus intuentes adolescentes irrident; plebei vero grandiores natu ne fortunatos quidem putant fuisse.

Ibid. A. lin. 4. Τὰ δὲ ὑπὲρ τῶν πάππων) Maximianum Herculium, & Constantium Chlorum innuit. Etenim ille, vt proxime dictum est, Faustam Constantino filiam uxorem dedit. Quod vero ambo illi aui a Diocletiano in imperium adsciti fuisse memorantur, sic accipe: vt solus quidem Maximianus Augustus atque Imperator sit factus; Constantius vero, & Galerius Maximianus Armentarius, Cæsares duntaxat appellati: itaque in Vet. Inscriptione. Apposite hunc ad locum Aurelius Victor: Sed horum, inquit, concordia maxime edocuit; virtuti ingenium, ususque bona militia, quanta bis Aureliani Probique institutio fuit, peressat esse. Denique Valerium, vt parentem, seu Dei magni suspiciebant modo. Quibus postremis verbis ad Iouii cognomen alludit. Sed pro institutio, institutione, forsitan legendum est.

Ibid. D. lin. 5. 6. Τὴν μὲν ἐν βασιλείαν) De militari illo suffragio Eumenius Paneg. Illico exim atque ille terris fuerat exemptus, vniuersus in te confedit exercitus: te omnium mentes oculique signarunt. Mox: Purpuram statim tibi, quum primus copiam tui fecit egressus, milites utilitati publicæ magis, quam tuis affectibus seruientes, iniecere lacrymanti. Hoc vero in Britannia insula contigit. Itaque subiicit: O fortunata, & nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Constantinum Cæsarem prima vidisti! Quare auctor Panegyrici in Maximianum & Constantinum,

tinum; quum de Constantio & Constantino sic loquitur: *Liberavit ille Britanniam seruitute, tu etiam nobiles illic oriendo fecisti*; non de natiuitate ipsa, sed de imperii primordio intelligendus est, quemadmodum initio dixerat: *Constantine oriens Imperator*.

Pag. 8. A. lin. 6. τῆς περὶ τὰς δωρεὰς) Adeo ut tanquam profusus notetur, sed ab æmulis & obtrectatoribus, Zosimo, & hoc Iuliano in Cæsaribus.

Ibid. B. lin. 9. πόλιν τε ἐπώνυμον) Constantinopolim decem annis exædificatam haud temere scribit, qui hoc ignorare minime potuit, Iulianus. Atqui anno Christi cccxxx absoluta est, quo & dedicata fuit; ut Idatius & Alexandr. Chron. post Eusebianum Chronic. memoriæ prodiderunt. Ante biennium autem inchoatam, Ianuario & Iusto Coss. idem Chronicon refert. Atque ut ante annos decem id esse factum ex Iuliani loco isto putemus; necesse est annum Christi circiter cccxx, vel sequentem, designemus. Neutro autem potuit: adeoque non ante cccxxiv; quo, victo Licinio, Byzantium in Constantini potestatem venit. Non dubium est, quin anno cccxxviii cœpta sit ædificari Constantinopolis, a quo ad Constantini mortem anni sunt ἔχ' ὅλοι δέκα, ut loquitur Iulianus. Biennio itaque promotæ est vrbs exædificatio, sic ut incolæ ac frequentari potuerit: reliquo tempore absoluta est, ac perpolitæ. Hæc Iuliani mens fuit.

Ibid. B. lin. 11. τοσάτω τῶν ἄλλων) Suidas hoc Constantinopolitanæ vrbs elogium hinc descripsit, auctoris, ut solet, nomine suppresso.

Ibid. C. lin. 9. σοφιστῶν ἐκείνων ἡξίς) Desitis iam Archontibus, aut eorum potestate iam oblitterata, Athenis σοφιστοὶ fuerunt. Vide Meursium lib. I. de Archontibus cap. 9. De eodem Magistratu, & usurpatione vocis illius in hac formula ἐπὶ ἀρχοντῶν ἔδεινα disputauimus, in velitatione nostra aduersus Plinianum Exercitatorum, cuius puerilem hoc in genere errorem exagitauimus.

Pag. 9. D. lin. 1. ὧν ὁ μὲν τις τῶν πατέρων) Nullum ad alium, quam Constantinum, conuenire istud potest, si de Faustæ Φύσεος liberis capiendum est; quorum ille natu maximus. Cæterum ne in eum quidem quadrat. Qui enim potuit hic cum patre bellum aduersus Tyrannos gerere; quum Licinius Tyrannorum postremus anno cccxxiv victus sit; Constantinus vero anno Christi cccxvii in lucem editus, si quid Zosimo credendum est? Hic enim pace inter Licinium & Constantinum Imperatores stabilita, Crispum ait, & Constantinum, ac Licinianum Licinii filium Cæsares appellatos. καὶ Κωνσταντῖνον ἔπειθ' πολλῶν ἡμερῶν ἐν Ἀρελάτῳ τῇ πόλει τεχθέντα. Sic enim restituendum puto, pro eo quod male vulgo Κωνσταντῖνον scribitur. Qui non Arelate, sed apud Illyricos natus est: ut paulo ante Noster meminit. Accedit & Aurelius Victor, qui hoc ipsum narrat his verbis: *Adscitique imperio Cæsares communes liberi, Crispus, Constantinusque Flauio geniti, Licinianus Licinio*. Cæterum de Crispo loqui Iulianum hoc loco nihil prohibere videtur aliud, quam quod hic ex alia coniuge, quam Faustæ, susceptus est; Mineruina scilicet. Verum ut matris nomen pro nouerca etiam vsurpes, facile hoc ad eundem illum referetur, qui, auctore Eusebio, aduersus Licinium vna cum parente bellum administravit.

Ibid. D. lin. 3. ὁ δὲ τὴν πρὸς τὰς Γέτας) Vide quæ ad annum Christi cccxxxii ex Anonymo, & Idatio, notauimus in Chronico nostro. Hæc igitur ad Constantinum iuniorem referenda sunt: proxima Constantem indicant: qui imperium suum contra barbaros, præsertimque Francos, tutatus est; & a Magnentio tyranno est oppressus, anno Christi ccccl.

Pag. 10. A. lin. 3. ὡς ὅτι τῶν μὲν) Legendum ἀπόγονοι, & ἔκγονοι.

Ibid. B. lin. 5. τῆς ἡμετέρας οἰκιστῆ πόλεως) Romuli, qui a lupa nutritus.

Ibid. D. lin. 3. τῆ τῶν λόγων) Scribendum coniecimus νόμων. quod ex pag. 16. confirmatur.

Ibid. D. lin. ult. τὴν θρυλλισμένην εὐεξίαν) In priorī editione nostra corrupta lectio non integram nobis interpretationem expresserat. Vtramque ex MS. codicibus castigauimus. Docet igitur, aliam principis educationem esse oportere, quam pugilis vel athletæ: cuiusmodi homines saginari, minimeque probatum medicis ad corporis habitum, exacto morosoque cultu, perducī solebant. Hinc eleganter apud Eusebium lib. 5. προπαρασι. Oenomaus Cynicus ἀνδρας πεφαινευμένους vocat: hoc est *altiles*; vt recte P. Vigerus in nouissima editione reddit. ἔς οἱ θεοὶ φιλεῖσιν ἔχ ἤπρον, ἢ ἔς οἱ ἀλφιλοποιοὶ πιαίνουσι βῆς. Quos Dii non minus amant, quam qui a molitoribus saginantur boues. Huic porro Iuliani loco geminum est quod Plutarchus initio Philopœm. differit; vbi athleticum vitæ exercitationisque genus cum militari confert.

Pag. 11. A. lin. 10. χορείαν τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις) Recte. Nam & Pyrricha saltatio militaris genus exercitationis fuit. Ammian. lib. 16. de hoc nostro Iuliano: *Quum exercere praeludia disciplina castrensis cogeretur, vt princeps; artemque modulatus incedendi per Pyrricham concinentibus doceret fistulis.* Ita & Narses milites suos exercebat apud Agathiam lib. 2. De cursu autem, quod alterum genus exercitationis fuit, vide Veget. lib. 2.

Ibid. D. lin. 5. καθάπερ ὁ γενναῖος ἠξίωσε Πλάτων) lib. 5. de Rep.

Pag. 12. D. lin. 10. 11. Ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ ἐβασίλευσε) Scio βασιλεύειν transitiue nonnunquam vsurpari, vt apud Greg. Nazianz. in Stelit. 1. sed difficile est ad huius loci accommodare sententiam. Itaque mendii iure suspectus est: & apparet ὧν ἐβασίλευε legendum cum aliis, quæ in interpretatione Latina probabiliter expressimus.

Pag. 14. A. lin. 2. τὴν γεροσσίαν) Cor. τὴν αἰρεσίαν. atque ita sententia postulat.

Ibid. B. lin. 7. Οὐτε τῶν βαρβάρων) Polyb. lib. 6. καὶ γὰρ βασιλεῖς ἦσαν παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ γερόντιον εἶχε τὴν αἰρετοκρατορικὴν ἐξουσίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἦν κύριον τῶν καθηκόντων αὐτῶν. καθόλου δὲ τὴν τῶν ὅλων ἀρμογὴν εἶχε παραπλησίαν τῇ Ῥωμαίων τε, καὶ Λακεδαιμονίων. vide & Aristot. lib. 2. Politicon cap. 11.

Pag. 15. A. lin. 3. ἐντεκεῖν ὑπεροψίαν) Deest πέφυκε, vel simile quidpiam.

Pag. 16. B. lin. 5. ἐνδεέστερον μὲν αὐτός) Sane idem & Themist. Orat. 13. confirmat: Τὸ δὲ ἀπάντων ἐρωτικώτατον τε, καὶ ἐμπυρώτατον, ὅτι ἦκιστα αὐτὸς τρυφῶν, χορηγεῖ τῇ πόλει τρυφῆς ἀφθονίαν, καὶ τὴν εὐαυτῆ ψυχὴν ἀποκλείων ταῖς ἡδοναῖς, συναλίζει ἡμῖν τὰς νομίμους ἀπανταχόθεν.

Ibid. C. lin. 11. πολὺ δὲ πλεον τῷ μόνος) Mortuus iam erat Constantinus, quum ad eum Constantius peruenit. Sed illius obitus vsque in huius aduentum celatus est. Ruffinus lib. 1. cap. 11. Socrates lib. 1. cap. 39. At de honoribus ab eo parenti habitis adi Euseb. Encom. Constant.

Ibid. D. lin. 5. ὑπὲρ ὧν ἐξ ἀρχῆς) Scribe ἐξαρκεῖ.

Pag. 17. A. lin. 2. 3. πλὴν εἶπε βιασθεῖς) Callide & adulatorie Constantii parricidia dissimulat & excusat; qui mortuo patre Constantium patrum, inde Dalmatium Cæsarem, & Optatum Patritium, atque Ablauium Præfectum Prætorio, per milites necauit: nec non & Anaballianum, quum milites subiecisset, qui vociferarentur, nullius se alterius, quam Constantini filiorum imperium pati posse. Zosimus lib. 2. Quæ omnia inuito Constantio a militibus patrata hic Iulianus innuit. At in Epistola ad Sen. & Pop. Atheniens. p. 270. seq. longe aliter sentit, dicitque vero ἐτέρως ἐξαμαρ-

Ibid. B. lin. 2. τῆς ἰσησθείας) Forte αἰσθησθείας, aut, quod magis arripet, ἰσησθείας. Ibid.

Ibid. B. lin. 6. ἐνδεής δόξαι) Forte δόξαι.

Ibid. C. lin. 10. ὡς ἐκείνον ἢ θούλο τελελευτήκοτα) Hic ἀνισορήτως multa confundit. Primum post Alexandri mortem Persas ait defecisse. Quod ut de Persis falsum est: ita Parthos constat anno demum ab Alexandri morte quarto & septuagesimo defecisse, Arsace duce, imperante Antiocho Θεῶ. Tum horum imperium annos circiter CCCCLXXXII tenuit, usque ad duodecimum Alexandri Mammææ F. qui incidit in Christi CCXXXIII. quando Artaxerxes, interfecto Artabano Parthorum rege, Persicum imperium longo intervallo renouavit. At Iulianus Persas promiscue cum Parthis habuit. Quod interdum Græci scriptores solent. Sane Chrysofostomus sæpenumero Persas pro Chaldæis, & Orientalibus aliis, vsurpat.

Ibid. D. lin. vlt. Ἐκαιεὶ πρῶξων) Coniiciebam haud temere scribendum Κάρεξ. Carus enim Imperator multa contra Persas fortiter gessit. Nam, ut refert Vopiscus, aduersus eos profectus, nullo sibi occurrente, Mesopotamiam cepit, & ad Ctesiphontem usque peruenit, occupatisque Persis domestica seditione, Imperatoris Persici nomen meruit. Idem & Eutropius narrat, & Aurelius Victor. Porro verba illa, quæ parenthesi inclusa sunt p. 18. A. lin. 1 & 2. ex Henr. Steph. codice suppleuimus: quæ si germana sunt, tum probabilius sit pro Κάρεξ legendum Ὀδενάτξ, qui post Valeriani cladem pro Romanorum duce se gerens multa strenue contra Persas edidit. Trebell.

Pag. 18. A. lin. 2. ἀλλ' οἱ τὴν θαυμασὴν) Diocletianum & Galerium Maximianum Cæsarem innuit. Quorum hic primo a Persis victus ad Diocletianum rediit. Cui quum in itinere occurrisset, tanta ab eo arrogantia est exceptus, ut per aliquot passuum millia ad vehiculum cucurrerit. Mox tamen per Illyricum Mœsiamque contractis copiis, rursus cum Narseo pugnavit ingenti successu. Quare a Diocletiano, in Mesopotamia cum præsidiis tum morante, ingenti honore susceptus est. Hæc fere Eutrop. lib. 9. & Zonaras. Qui addit, Persas legatos ad Diocletianum, & Galerium misisse, ab iisque pacem iniquis conditionibus impetrasse.

Ibid. B. lin. 4. Θεῶν ἢ παλῶς) In ipsa contra Persas expeditione mortuus est Constantinus, quum Soteropolin, siue Pythiam, delatus esset; ibique toxicum a fratribus accepisset. Vnde Nicomediam translatus in ea vrbe periit. Aurelius Victor.

Ibid. D. lin. 4. τὸν μὲν παλαιὸν σφῶν) Forte ἐκβοῶντων, & ἐθελόντων.

Pag. 19. D. lin. 1. ὡς καλῶς μὲν) Manca oratio: quæ expleri possit his, aut similibus voculis: καλῶς μὲν, ἀλυσίτελῶς δὲ τῆτο πεποίηκε. ἀλυσίτελές μὲν γάρ, &c.

Pag. 23. A. lin. 11. τὸν πρὸ τῶν Σιγγάρων) De hoc Singarensi prælio vide Eutropium, & imprimis Sextum Rufum. Contigit anno Christi CCCXLVIII, Philippo & Salia Coss. Hieron.

Pag. 24. C. lin. 7. γενόμενοι δὲ εἶσω) Sextus Rufus præ reliquis omnibus accurate hanc historiam explicat: quem omnino consule. Ex hoc enim corrigenda nostra versio est, & negatio delenda. Quippe Constantii milites siti confecti, quum sub vesperam in hostium munitiones irrupissent, ac paullo se incautius ad aquandum effudissent, ab hoste cladem acceperunt.

Pag. 27. B. lin. 4. 5. Ἐπειδὴ γὰρ εἰς πολιορκίαν) Hæc Nisibenæ obsidionis historia acuto ac perattento lectore opus habet. Nam ex ea Chronicorum & Annalium ratiocinia castigari dirigique debent.

Hieronymus in Supplemento Eusebiani Chronici, ad annum proximum a morte Constantini Magni, qui primus est trium eius liberorum, hæc annotat: Sapor rex Persarum, Mesopotamia vastata, duobus ferme mensibus, Nisibin obsidet. Mox: Iacobus Nisibenus agnoscitur: ad cuius preces sæpe vrbs discrimine liberata est. Theodoretus in Philotheo, S. Iacobi gesta percensens, obsidionis illius meminit; quæ statim

post Constantini obitum secuta est, quum Sapores illius liberos, tanquam imbecillos, contemneret. In eadem porro scribit ea contigisse omnia, quae hic a Iuliano referuntur: & inter caetera, praeterfluentis fluvii cursum aggeribus repressum: inde quum maiorem in modum collectis aquis intumuisset, interruptis molibus, magno cum impetu in muros emissum. Addit & culicum agmina diuini viri precibus in hostes immissa: nec non Imperatoris habitu quendam pro muris a Barbaro conspectum: quod ille miratus, eos, qui abesse Romanorum Imperatorem dixissent, & obsidionis illius auctores fuissent, capitali supplicio affecit. Idem vero Theodoretus lib. 2. Hist. Eccles. cap. 30. hanc ipsam obsessa, atque a S. Iacobo seruata, Nisibis historiam latius profertur: vbi & ad ea, quae in Philotheo scripserat, lectorem remittit. Refert autem, Saporem septuaginta diebus in ea obsidione consumptis, & inhibito flumine, ac mox in muros immisso, falsum spe sua domum rediisse. Sed quod ad annum attinet obsidionis, a seipso discrepat. Non enim subinde post Constantini obitum, atque in ipso Constantii exordio, vt in Philotheo; sed diu postea contigisse demonstrat: nimirum post Ariminense & Seleuciense conciliabula; quae anno Christi ccclix, Constantii xxiii, celebrata sunt, ac post Antiochenam sedem ab Eudoxio per vim occupatam, rescriptumque Constantii ad Antiochenos contra eundem Eudoxium editum: quod anno antecedente, Christi ccclviii accidit. Demum Antiochia per idem tempus, quo Nisibis obsidebatur, fuisse Constantium indicat Theodoretus cap. 31. At Theophanes anno a Constantini morte proximo Nisibenam illam obsidionem perscribit, quae Lxiii diebus tenuit, & S. Iacobi precibus in irritum cecidit: neque culicum, ac caeterarum rerum, mentionem facit.

Zosimus lib. 3. de obsidione Nisibis agit, eius historiam a Iuliano ipso memoriae proditam asserit, indeque lectorem petere iubet. Hanc autem accidisse scribit quum iam Caesar esset Iulianus; postque Francos Salios, & Quados ab eo domitos; quum etiam paratis in Occidente rebus, Constantius in Oriente esset, ac totus in Persicum bellum incumberet. Itaque anno ccclix, vel ccclx potius id euenerit, quando Persis Romani imperii fines incurfantibus, Constantius Iuliani gloriae inuidens, Celticas duas legiones e Gallis exciuit. Quae res, militari seditione concitata, Iuliano viam ad imperium vsurpandum muniit.

Cum horum Scriptorum narrationibus conferamus ea modo, quae Iulianus ipse hac oratione scripsit. Ita multa multorum errata patefaciemus, & huic historiae, quae hactenus ignota fuit, lucem dabimus. Omnium primo testis est Iulianus, allato nuncio de Constantis nece, & Magnentii ac Vetranionis tyrannide, Constantium munitis Syriae oppidis in Occidentem esse profectum. Persas vero in eam occasionem intentos, occupato ciuilibus & occidentalibus bellis Imperatore, Nisibin aggressos esse, in qua menses quatuor exegerunt. Hac obsidio non alia est ab ea, quam Theodoretus refert. Nam & retentum flumen magno deinde cum impetu mœnibus illisum esse scribit; & de machinis, ac caeteris, eadem fere percenset. Annus vero indicatur a Iuliano Christi cccl, quo allata Constantis nece, Constantius in Occidentem profectus est. Triplex ergo tempus ex historicorum illorum, quos testes citauimus, comparatione colligitur: nempe annus cccxxxviii, cccl & ccclx, qui omnes eidem obsidioni praefiniuntur. Mihi non dubium est, quin Theodoretus & Zosimus grauissime aberrarint, atque ex hac Iuliani narratione corrigendi sint. Sic igitur habeto: Nisibin saepius a Persis obsessam, atque a S. Iacobo propugnata fuisse, vt indicat Hieronymus. Ter obsessam esse Rufus affirmat. Duæ porro praeter caeteris insignes obsidiones fuerunt. Prior statim post Con-

Constantini obitum contigit, cuius meminit Hieronymus & Theophanes: quæ duobus fere mensibus tenuit. Posterior absente Constantio, & in Occidentem contra tyrannos profecto, anno CCCL, quam Iulianus & Theodoretus describunt; meminit vero Zosimus. Has duas obsidiones in vnam eandemque conflavit Theodoretus; & Zosimi præterea errorem secutus est in eo, quod posterioris ac celeberrimæ tempus pluribus annis tardius consignavit. Nam obsidio illa, quam hic Iulianus exponit, & quam Zosimus ac Theodoretus in animo habuerunt, anno CCCL tribuenda est; antequam non modo Iulianus, sed ne Gallus quidem eius frater, Cæsar esset. Quare mirum non est si Ammianus Marcellinus, diligens & accuratus illorum temporum historicus, nullam obsidionis illius mentionem fecerit, quum priores historiæ illius libri perierint. Ex iis castigandi sunt Annales, & Chronici libri, adeoque noster, quatenus anno CCCXXXVIII, quum Nisibenam obsidionem adscriberemus, Theodoretum aliosque secuti, ad idem saxum offendimus. Hæc vero Iuliani oratio tanto eruditis & historiæ studiosis esse debet acceptior, cuius ope factum est, noua vt huius historiæ ratio, & hætenus ignota, constaret.

Pag. 27. B. lin. 7. ἐπέρρει δὲ ὁ Μυγδόνις) Haud scio an sponte sua solito magis intumescens iste fluuius inundasse dicatur; an vi coercitus, ac repente laxatus, sese in campos effuderit. Quod posterius in obsidione illa contigit; & videtur eo spectasse Iulianus.

Pag. 28. A. lin. 7. ἔδὲν εἰδότες) Altera ad marginem lectio suadet ἔδὲν ἢ ἰδόντας scribendum esse.

Pag. 29. A. lin. 2. ἀκμῆτας ἤγες τὸ σπάτευμα) Forte τὰς σπαλιώτας.

Pag. 30. A. lin. 1. ἔδεμια τῶν ὄσων) Scribe ἔδεμῖαν.

Pag. 32. A. lin. 1. ὄψε πολετῆ Θετταλικῆ) Prouerbum est ἡ Θετταλικὴ περὶ θανάτου: quod Eunapius vsurpat in Chrysantho. De quo tamen Paræmiographi fere tacuerunt: certe quæ esset illius origo, apud istos non reperi.

Ibid. D. lin. 7. 8. ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρα) Aurelius Victor: *Vetranio* (inquit) *litterarum prorsus expertus, & ingenio stolidior, idcircoque agresti vecordia pessimus.* Ibidem & de Constantii eloquentia.

Pag. 34. D. lin. 7. Φράγγοι καὶ Σάξονες) Franci trans Rhenum, ac cis Albim fluuium habitabant. Ammianus lib. 20: *Rheno deinde transmissa regionem subito peruasit Francorum, quos Ansuarios vocant.* Panegyricus Maximiani & Constantini; nec non alter ab Eumenio dictus, hoc ipsum indicant: quod ab aliis obseruatum.

Pag. 35. C. lin. 7. 8. ἐκ μικρῆ πάντεως) Quum ad Mursam oppidum Pannoniæ Magnentii ac Constantii copiæ constitissent, dispositis ad Adranorum fauces insidiis, Magnentius præliandi copiam se ad Scisciam facturum esse Constantio denuntiavit. Qua re mirifice is gauisus, quod equitatu præstaret, profectus est. Sed dum temere, ac nullo ordine, & inermes progrediuntur, a Magnentianis pene omnes oppressi sunt. Zosimus lib. 2, ex quo totius belli accuratam descriptionem petere licet.

Pag. 36. B. lin. 9. ἐφ' αὐτῶν δέξαι) Corrig. ἐφ' αὐτῶν.

Pag. 37. B. lin. 2. τὸ παρῶς λαμπρότερον) Iisdem fere in locis a Constantino Licinius debellatus antea fuerat. Zosimus.

Ibid. C. lin. 7. Ἀπειρών ἃ εἶχες) De cataphractis equitibus loquitur, quos *clibanarios* vocant. Nazarius Paneg. Constant. *Quæ enim illa fuisse dicitur species! quam atrox visu! quam formidolosa! operimento ferri equi atque homines pariter obsepti. Clibanariis in exercitu nomen est. Superne omnibus tectis equorum pectoribus demissa lorica, & crurum tenus pendens, sine impedimento gressus, a noxa vulneris vindicabat.* Ammian. lib. 16. *Sparsiq; cataphracti equites, quos Clibanarios dicitant Persæ, thoracum muniti tegminibus,*

nibus, & limbis ferreis cincti, ut Praxitelis manu polita crederes simulacra, non viros: quos laminarum circuli tenues apti corporis flexibus ambiabant, per omnia membra deducti, ut quocunque artus necessitas commouisset, vestitus congrueret, vincitura coherenter aptata.

Pag. 38. C. lin. 11. εἰς τὴν πλεσιον πόλιν) Aquileiam intelligit, ut ex Oratione secunda plenius cognoscimus.

Ibid. D. lin. 9. ἀπολειχισμένης ἐν κύκλῳ) Idem repetit Orat. 3. ἔτω δὲ τῆς Ἰταλίας ἀπανταχόθεν ὄρεσίν τε συνεχομένης λίαν δυσβάτοις, καὶ θαλάσση τεναγώδει, ἅτε εἰσρεόντων πόδαμῶν μυρίων, οἱ ποῖσιν ἔλθῃ προσεχὲς τοῖς Αἰγυπίων ἔλεσι. Quod de Italia proprie quidem dicta Iulianus intelligit. In ea porro parte Venetae sunt & Atrianorum paludes; quo se post cladem acceptam recepisse Magnentium, praeter Zosimum, scribit Aurelius Victor & Noster Orat. 2.

Pag. 39. D. lin. 7. ἔτως ἔδεν πρὸς πονηρίαν) Manca & ἡμίτελης oratio.

Pag. 40. C. lin. 5. τῶν ἀποσόλων τῶν ἐπὶ Καρχηδόνα) Victo in Pannonia Tyranno, Constantius in id intentus, omnia ut illi perfugia clauderet; in Italiam, Siciliam, Africam, Galliamque misit, qui harum prouinciarum aditu prohiberent. Iulianus Orat. 2. τῶν γε μὴν πρὸς τὸν τύραννον παραχθέντων ὅ, τε ἐπὶ Σικελίαν ἔκπλες, καὶ εἰς Καρχηδόνα, ἑεῖδαν ἔτε ἀπαραλαλήψεις τῶν ἐμβολῶν.

Ibid. D. lin. 3. ἐπεὶ καὶ τὴν Ἀντιόχου πόλιν) Nonnihil haec obscura sunt, immo corrupta leuiter: quibus indicare videtur, Antiochia cognomen a Constantio Imperatore partum: & eandem urbem praeterea quum aliis rebus locupletatam & ornatam fuisse, tum portu praetere, quem ad Seleuciam Constantius extruxit: de quo Libanius in Antiochico, & qui nuper editus est Veteris mundi descriptionis auctor, Latinus is quidem, non Graecus; qui Seleuciensem portum istum a Constantio fabricatum refert; ut recte illius editor obseruat. Idem tamen in Libanii loco, quem ex Antiochico citat, perperam haec verba reddit: Ἀλλὰ τέτμηται μὲν ἐν Σελευκείᾳ τέτμηται δὲ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας τοσούτω χρυσῷ λιμὴν ἐκ πέτρας γινόμενῃ. Haec ille sic vertit: *Verum sectus quidem est in Seleucia: sectus vero propter urbem nostram tanta vi auri portus e saxo confectus.* Atqui non hoc Libanius sibi voluit, ingenti vi auri sectum illum fuisse portum; sed, ad tantam vim auri capiendam, quantam Cræso Pactolus non attulit, portum illum e saxo fuisse factum: ut non pretium, quo portus fabricatio constitit; sed opes ac dinitiae, quae ad eum conuehendae sunt, iis verbis exprimantur. De eiusdem porro Constantii in Constantinopolitanam urbem munificentia, cuius hic Iulianus meminit, agit in Orat. 13. Themistius.

Pag. 42. C. lin. 8. χρόνον ἐτῶν ἑνὲς ἐλάσσονα) Qui tandem congruit? Anno regni sui ineunte sexto traiecit in Graeciam Xerxes: neque tamen initio statim imperii de illa expeditione cogitauit; sed ægre tandem spectris horrendis, & perfugarum Pisistratarum Aleuadarumque precibus adductus: quod biennio ad summum ante τὴν ἐκστρατεῖαν contigit; ut ex Herodoto liquet. Sed videtur Darii apparatus filio eius imputasse. Etenim victus ille Marathonio conflictu, nouum contra Graecos bellum adornauit, & iis consiliis immortalis est. Contigit Marathonia clades anno III Olympiadis LXXII. Inde ad primum ineuntem Olympiadis LXXV, anni sunt praeter propter decem.

Ibid. D. lin. 9. σεργμῆναις ἀπεδίδξ) Immo ἀπεδίδξ.

Pag. 44. C. lin. 1. 2. τῇ βεβαιότητι δέ) Demosthenes contra Leptinem, quae a rebus publicis munera conferuntur, etsi minora sint, longe tamen praefenda esse, admo-

admonet : παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις μείζων ἐστὶν ὁ φόβος τῆς παρὰ τῆς χάριτος. παρὰ δὲ ὑμῖν ἀδεῶς ἂν λάβη τις ἔχειν ὑπῆρξε τὸν γέν' ἄλλον χρόνον. Cui Xenophononem illud affine est in Hierone : ὅ, τι ἂν τις λάβη παρὰ τῆς τυράννης, εἰδὲς ἐδὲν αὐτῆς νομίζει, πρὶν ἂν ἕξω τῆς τέττα ἐπικρατείας γένηται.

Ibid. D. lin. 8. 9. τῆς βασιλείας ἔλοιο κοινῶν) De seipso Iulianus loquitur. Nam post Galli necem hæc habita est oratio : vt ex Siluani historia constat, quam tangit pag. 48.

Pag. 46. A. lin. 10. αἰεὶ δὲ ἐν τοῖς κοινοῖς) Eutropius Constantinum ait inter Diuos relatum. De honoribus vero eidem a filio habitis Eusebius in Encomio Constantini. Aurelius Victor in Cæsaribus Constantium vocat cultu genitoris satis pium.

Pag. 47. B. lin. 1. Φρονησεως ἐπὶ πολὺ) In Anglicano codice quædam erant inserta, quæ minus ad sententiam pertinere putauimus, ob idque minime recipienda. Sic enim legebatur : Φρονησεως πρὸς τοσούτον μέγεθος ἀφικέσθαι, καὶ καλῶς πράξεων ἀγαπήλῳ δὲ, εἰ καὶ τύχη μόνον δίχα Φρονησεως ἐπιτρεπομένη ἀνθῆσαι.

Ibid. D. lin. 5. 6. τὸν τοσούτων τοῖς κοινοῖς) Tollendi asterisci. Nam est integra sententia, quæ ita concipienda est : Prudentia magis, quam viribus, cum tantarum calamitatum auctore debellasti. Nam Siluani copias omnes quum ad suas partes oratione traxisset, iis ipsis ad opprimendum tyrannorum alterum Magnentium usus est.

Pag. 48. C. lin. 7. τὴν γυναικίαν ἀλουργίδα) Sic Orat. 2. καὶ τέλει ἐν τῆς γυναικωνίδος ἀνελόμενος ἀλουργὲς ἰμάτιον. De Siluano loquitur, qui Constantii offensionem veritus imperium sumpsit. Sed a militibus intra XXVIII diem oppressus est : Aurelius Victor, Ammianus lib. 15. Sed cur γυναικίαν ἀλουργίδα dixit? Nam e signis purpuram ab eo detractam, auctor est Ammianus : Cultu purpureo Draconum & vexillorum insignibus ad tempus abstracto, ad culmen imperiale surrexit. An eleuando, ac per contemptum sic appellat tumultuarie ac temere susceptum principalem habitum? Cogitent eruditi. Neque enim hoc mihi satisfacit.

AD ORATIONEM II.

DE auctore Orationis huius nihil est, quod dubitare quispiam iure debeat. Cuius idem omnino, quod primæ, est argumentum, in Constantii laudibus ac prædicatione positum. Quem vnum virtutis omnis perfectum absolutumque specimen proponit; itaque cum antiquis Imperatoribus comparat, vt longo eos intervallo ab illo superatos esse confirmet. Quæ vero ab eo contra tyrannos atque barbaros gesta sunt, præsertim quæ ad Nisibin contigerunt, auget extollitque magnifice. Quamobrem merito prior illa inscriptio τῆς Αὐτοκράτορος πράξεων, orationi præfixa est. Sed quod additum est, ἢ περὶ βασιλείας, inane & absurdum. Non enim de regno aut imperio quidquam præscribit: quemadmodum Synesius Orat. de Regno, Dio Chrysof. alique fecerunt. Quod si pauca interim de Principis officio disputet, id non nisi obiter & eo solum consilio pertractat, vt iis omnibus ornamentis Constantium præstare ac cæteris antecellere de-

kkk

mon-

Minimo Gallum fra-
trem designat. Et enim
cum Iulianus non ante
sed post Siluani necem
in hæc oratione memora-
tam Cæsar creatus sit, Gal-
li autem Magnentii oratione
redata recedens Siluani
motu, satis apparet, post-
quam maiorem intelli-
git, quæ sequentes & lo-
quuntur, εἰ τοῦ θεοῦ πρὸς ἄλλοις
εἰς τὸν ἐρόν σοὶ στρατῶν
εἰς τὴν οὐρανὸν ἐπεδύ-
κτον, Præsertim designant,
quam Gallus dignitatis suæ
causa fingat. Amm. lib. 15.
vltimum temporum ordinem
mittam, quo solo sunt locum
ante se præteritæ veteris, Iu-
lianus de se ipso sine effu-
sissima gratulationatione
ac humillima adulatione
in hæc laudatione loquom-
nino non poterat.